

SAMSPEL/ KOMMUNIKATION

Kommunikationen med Kajsa sker via svenskt teckenspråk och kräver därför en teckenspråkig miljö. Vad kan det innebära i den pedagogiska vardagen?

Det här är Kajsa

Kajsa är döv vilket innebär att hon inte hör. Hon är i övrigt som vilket barn som helst, men har behov av svenskt teckenspråk för sin kommunikation. Hon gjorde sina första tecken redan när hon var ca 8 månader. Kajsa vill arbeta inom media, helst med TV.

Att förstå vad dövhet innebär

Att vara döv innebär att man inte hör. Vanlig hörapparat gör i regel ingen nytta för en person som är döv. Döva spädbarn jollrar som andra barn, men det försvinner eftersom de inte får feedback på sina egna ljud. Barn som föds utan hörsel eller förlorar den tidigt, behöver därför lära sig teckenspråk på samma sätt som hörande lär sig tala – genom samspel med andra. Om barnet har teckenspråkiga föräldrar utvecklar det teckenspråk som sitt första språk på samma sätt som hörande barn utvecklar talspråk. De flesta barn som är döva har hörande föräldrar. För dem är det extra viktigt med tillgång till en teckenspråkig miljö där både vuxna och barn använder teckenspråk.

Döva personer har i regel inget tal, eftersom de varken hör sitt eget eller andras tal. Däremot är munrörelser en viktig grammatisk del av teckenspråket.

Tänk på att:

- Alla barn behöver en god kommunikativ miljö som stimulerar till lek, inlärning och utveckling. För Kajsa innebär en god kommunikativ miljö också att alla i hennes omgivning använder svenskt teckenspråk, vilket ökar förutsättningen att skapa en god självkänsla för Kajsa.
- Om Kajsa vistas i en normalhörande grupp, är det viktigt att det finns teckenspråkskunnig personal och att så många som möjligt, såväl barn som vuxna, lär sig använda svenskt teckenspråk och använder det i alla situationer.
- Kajsa behöver umgås med barn och vuxna som är döva. Det är viktigt för att hon ska kunna bygga upp sin identitet som döv person.
- Det underlättar för henne att ha tillgång till visuellt material som förtydligar det som sägs. Visuellt material behövs också för att förbereda inför kommande situationer och för att återberätta.
- Svenskt teckenspråk är Kajsas första språk. Hon lär sig svenska som ett andra språk i dess skrivna form.
- Hon behöver bli presenterad för svensk skriven text tidigt och få förklaring på och översättning till teckenspråk. För att lära sig svenska måste Kajsa få möta en mängd olika, och för henne roliga och intressanta, texter.

Vad kan du göra?

Se till att det finns god allmänbelysning och ljusinsläpp i de lokaler där Kajsa vistas. Undvik att stå i motljus när du tecknar. Efter som hennes kommunikation helt och hållet grundar sig på visuell kommunikation är detta viktiga faktorer för henne.

God kontrast mellan dina händer och kläder underlättar hennes möjligheter att avläsa teckenspråk. Möblera så att Kajsa ser både dig som lärare och sina kamrater.

Ta reda på vilka tekniska möjligheter som finns för att underlätta Kajsas lärande.

Vad kan vi lära av Kajsa?

Kajsas behov av visuell tydlighet uppmanar till ett förhållningssätt som gynnar alla, både barn och vuxna i hennes omgivning. Vi kan och ska ha höga förväntningar på Kajsa. I en teckenspråkigt god miljö och med rätt pedagogiskt stöd klarar hon skolans mål på lika villkor som hörande.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten ger råd och stöd till skolhuvudmän i deras ansvar för en likvärdig utbildning för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, främjar tillgången på läromedel för dessa samt driver specialskolor för vissa elevgrupper. Myndigheten fördelar också bidrag till vissa utbildningsanordnare och till vuxna med funktionsnedsättning för vissa korta studier.

Specialskolor för döva och hörselskadade elever finns på sex orter i landet. Fem av dem är regionala skolor. Den sjätte tar emot elever med dövhet/hörselskada i kombination med utvecklingsstörning samt dövblinda elever. Mer information finns under rubriken skolor på www.spsm.se.

FAKTA OM DÖVHET

De allra flesta döva barn opereras idag och får ett Cochleaimplantat (CI). Därigenom finns i regel förutsättningar för att utveckla ett talat språk. Teckenspråk och talat språk är två skilda språk. Det är möjligt att utveckla svenskt teckenspråk och talad svenska parallellt om barnet får tillgång till båda språken. Forskning visar att flera språk stimulerar varandra och bidrar till ömsesidig utveckling av de båda språken. Många döva ser sig inte som funktionshindrade, utan som en språklig och kulturell minoritet. Teckenspråkets status tas upp i Sveriges nya språklag.

För barn som är döva eller har en hörselnedsättning finns statliga specialskolor och några kommunala skolor. Undervisningen sker i teckenspråkiga eller talspråkiga grupper. I de teckenspråkiga grupperna är svenskt teckenspråk undervisningsspråk. I de talspråkiga grupperna är talad svenska undervisningsspråk med stöd av teknik och ibland tecken. Det finns också förskolor på flera orter där man använder tal- och/eller svenskt teckenspråk i kommunikationen med döva och hörselskadade barn.

Föräldrar till döva barn har möjlighet att få utbildning i teckenspråk. Utbildningen heter TUFF (TeckenspråksUtbildning För Föräldrar). (Se www.spsm.se för mer information).

Fakta om CI

Ett cochleaimplantat (CI) är en elektronisk utrustning som är avsedd att hjälpa personer som har ingen eller mycket liten hjälp av en hörapparat. Cochleaimplantatet opereras in bakom örat med elektroder som läggs in i snäckan. Elektrodernas uppgift är sedan att omvandla ljud till kodade elektriska signaler. CI fungerar av olika skäl inte för alla.

Mer information om dövhet finns bland annat på webbplatser hos Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB).

Specialpedagogiska skolmyndigheten

www.spsm.se

Du når oss på telefon 010-473 50 00

Norra regionen

Box 1100
871 29 Härnösand
E-post: norra@spsm.se

Östra regionen

Box 12161
102 26 Stockholm
E-post: ostra@spsm.se

Mellersta regionen

Drottninggatan 25
702 10 Örebro
E-post: mellersta@spsm.se

Västra regionen

Kruthusgatan 17
411 04 Göteborg
E-post: vastra@spsm.se

Södra regionen

Kinagatan 7
211 20 Malmö
E-post: sodra@spsm.se